

ปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ: อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ New Year of the Four Tribes in SiSaKet: Ethnic Dance Identity in a Creative Economic Context

ตฤณสิทธิ์ จิตโชติ^{1*} และธัญลักษณ์ มุลสุวรรณ²

Trinnasit Jitchot^{1*} and Thanyalak Moonswan²

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{1*}Master Student of Faculty of Performing Arts Mahasarakham University

²Lecturer from the Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science Mahasarakham University

*Corresponding Author Email: 65012453010@msu.ac.th

Received: 17 April 2024

Revised: 15 May 2024

Accepted: 17 May 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ และ 2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์สี่เผ่าไทยในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทย เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ เป็นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผ่านนาฏกรรม ได้แก่ รำตรोट กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ฟ้อนกลองตุ้ม กลุ่มชาติพันธุ์ลาว รำนางออ กลุ่มชาติพันธุ์ส่วย และเซิ้งสะโน กลุ่มชาติพันธุ์เยอ ซึ่งนาฏกรรมที่มีผลต่อสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในชุมชน และเพื่อเป็นการแสดงตัวตนในพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สามารถแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ให้เป็นที่ยอมรับในสังคมพหุวัฒนธรรม จึงเกิดการอนุรักษ์และสืบทอดทางด้านนาฏกรรมของชาติพันธุ์สี่เผ่าไทยที่แสดงออกมาโดยผ่านอัตลักษณ์ ท่ารำ ดนตรี และเครื่องแต่งกาย โดยสะท้อนมิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจเข้ามามีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดกระบวนการใช้นาฏกรรมเพื่อแสดงถึงการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์สี่เผ่าไทยศรีสะเกษที่มีอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของตนมาอย่างยาวนาน และ 2) การนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ที่มุ่งเน้นการเพิ่มคุณค่า สร้างมูลค่า ส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่นำมาจากนาฏกรรมทั้ง 4 ชาติพันธุ์ ที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ โดยถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กับผู้ผลิตสินค้าในชุมชนผ่านงานปีใหม่สี่เผ่าไทยเพื่อให้ผู้ผลิตสินค้าได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ (1) ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ (2) ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงิน (3) ผลิตภัณฑ์แปรรูป

คำสำคัญ: ปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ, อัตลักษณ์, นาฏกรรมชาติพันธุ์

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the history and identity of ethnic dances at the Sisaket Four Thai Tribes New Year Festival and 2. to study the ethnic dances of the Four Thai Tribes. In the context of the creative economy at the Thai Four Tribes New Year Festival. is a qualitative type of research. The research tool is an interview, with the target group being a group of knowledgeable people, practitioners, and a group

of general informants from a purposive selection of 30 people. Then, the information gathered from the interviews and various documents is used. related Let's analyze in terms of content Analysis. The results of the research found that 1) Ethnic dances at the Sisaket Four Thai Tribes New Year Festival It is a process of creating ethnic identity through dance, including the Trat dance of the Khmer ethnic group, the Tum drum dance of the Lao ethnic group, the Nang O dance, the Suai ethnic group and the Seng Sanai of the Yeo ethnic group. which dance has an effect on society, culture, and economy in the community and to express oneself in a cultural space that can demonstrate ethnic identity to be accepted in a multicultural society. Therefore, there is a need to conserve and inherit the dance of the four Thai ethnic groups expressed through their identities, dance moves, music, and costumes. by reflecting the social, cultural, and economic dimensions, it plays an important role in pushing for the process of using dance to show the existence of the four Sisaket Thai ethnic tribes that have had their own artistic and cultural identities for a long time and 2) Bringing the concept of creative economy is the basis for developing ethnic products. by driving the economy based on the ethnic dance identity that focuses on adding value, creating value, promoting products and community products taken from the four ethnic dances, the creative economy helps create jobs and generate income by transferring knowledge about the concept of the creative economy. to product manufacturers in the community through the Thai New Year Festival of the Four Tribes so that product manufacturers can develop products and process them into new products, including (1) woven fabric products (2) silver jewelry products (3) Products Process

Keywords: Sisaket Thai Four Tribes New Year, Identity, Ethnic Dance

บทนำ

วัฒนธรรมนั้นเป็นตัวบ่งบอกถึงความเชื่อ ค่านิยม ศาสนาและการดำเนินชีวิตตามรูปแบบที่ต่างกันไปตามท้องถิ่น ถึงแม้จะมีความแตกต่างก็สามารถก่อให้เกิดการสร้างเอกลักษณ์เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเอง วัฒนธรรมจึงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ให้กับสังคม โดยผ่านงานประเพณีตามถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของผู้คน และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน หรือการค้าและการท่องเที่ยว ที่ได้นำเอาวัฒนธรรมของตนเองไปด้วย จึงทำให้เกิดการถ่ายทอดทำให้เกิดการผสมผสานทางด้านวัฒนธรรมอันจะส่งผลต่อปัจจัยในการดำรงอยู่ของกลุ่มชนนั้น ๆ หรืออาจสามารถที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ขึ้นเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนของตน

ภาคอีสานเป็นที่ตั้งถิ่นฐานสำคัญของกลุ่มชนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในแถบภาคอีสานตอนบนบริเวณลุ่มน้ำชี และในภาคอีสานตอนล่างแถบลุ่มน้ำมูล เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่มีคุณค่ามากมาย เช่น ภาษา อาหาร หัตถกรรม ภาคอีสานยังเป็นแหล่งอารยธรรมที่เป็นต้นแบบการพัฒนาสังคมอีสาน และยังรวมถึงระบบความคิดและคติความเชื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะคติความเชื่อในพุทธศาสนา (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2532) ความเชื่อที่ถูกหลอมรวมจนเกิดกลายเป็นศาสนาของชาวบ้านในท้องถิ่น โดยคงยึดมั่นกับศาสนาอย่างเหนียวแน่น ผ่านเรื่องของความเชื่อเป็นรากเหง้าของความรู้สึกและพฤติกรรม โดยมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเชื่อ อาทิ คำสอนในศาสนา กลอบายในการดำรงตนในชุมชน จนกลายเป็นภาพรวมที่เกิดจากความเชื่อที่ถูกผสมกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตของชาวบ้านเกิดค่านิยมของชุมชน และที่สำคัญเกิดภูมิปัญญา (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2538) ภูมิปัญญาอีสานเกิดจากการผลิตขึ้นในบริบทวิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น ประเพณีของชุมชน พิธีกรรมของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ให้เกิดคุณค่าทางจิตใจและสร้างจิตสำนึกทางศีลธรรม

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีความน่าสนใจในด้านภูมิปัญญาที่เกิดจากความเชื่อที่ถูกผสมกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้ง 4 ชนเผ่า ได้แก่ เขมร ลาว ส่วย และเยอ ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ที่เกิดจากความเชื่อ ความศรัทธาจนได้รับการยอมรับในสังคมจนกลายเป็นประเพณีและมีการสืบทอดมาจนปัจจุบัน แต่สิ่งที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นชาติพันธุ์ได้ก็คือ นาฏกรรม เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางด้านการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของ จังหวัดศรีสะเกษมีงานเทศกาลสำคัญที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่หลายเทศกาล แต่งานปีใหม่สี่เผ่าไทยนั้นเป็นงาน เทศกาลประจำจังหวัดที่จัดขึ้นมาอย่างยาวนานถึง 56 ปี มีส่วนทำให้นาฏกรรมชาติพันธุ์ในชุมชนทั้ง 4 ชนเผ่า สามารถดำรงอยู่ ได้มาจนถึงปัจจุบัน และยังมีผลต่อการปลูกจิตสำนึกของชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ

อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ สามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมได้ การสร้างวัฒนธรรมในท้องถิ่นของ ตนจนมีความเข้มแข็ง แสดงออกทางด้านปฏิบัติ ความรู้ และทักษะ ที่ผ่านกระบวนการการสืบทอดที่ชุมชนยอมรับร่วมกันในกลุ่ม ชาติพันธุ์ที่ชุมชนให้ความสำคัญและส่งต่อส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความสำคัญในด้านคุณค่าที่ถูก สะท้อนออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินพิธีกรรมและความเชื่อ การละเล่นเพื่อการสร้างความบันเทิงเริงรมย์ และวิถีชีวิตในการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ ในปัจจุบันนี้นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทสังคมโลกที่มีการ เปลี่ยนแปลง แต่ยังสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการยอมรับเงื่อนไขของการอยู่รอดในความเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขของวิธีการสืบทอด ความรู้ เงื่อนไขของเวทีในพื้นที่ของการแสดง เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่นำเป็นทุนวัฒนธรรมหรือเป็นวัฒนธรรมชุมชน ที่เป็นทรัพย์สิน ทางปัญญาที่สั่งสมสืบทอดกันมาและยังคงมีประโยชน์ นำมาใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนมูลค่าซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ดังนั้น ในส่วนของนาฏกรรมชาติพันธุ์สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ที่มีลักษณะเด่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของชาติพันธุ์ ควรแก่ การศึกษา อนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่มีคุณค่า ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่จะศึกษา งานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ: อัตลักษณ์ นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในรูปแบบของกระบวนการทำรำ ดนตรี และเครื่องแต่งกาย ผลของการศึกษาวิจัยจะ ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบหรือแนวทางในการสร้างสรรค์นาฏกรรมอีสานในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนมีสุนทรีย์ในความเป็นวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ เขมร ลาว ส่วย เยอ อีกทั้งเป็นการเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาท่องเที่ยวในเทศกาลงานประเพณีในจังหวัดศรีสะเกษอีกด้วย ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้กับ หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวทั้ง ภาครัฐและเอกชน ประการสำคัญคือในกลุ่มชาติพันธุ์สี่เผ่าที่ได้ร่วมกันจัดเทศกาลงานปีใหม่สี่เผ่า ไทยเกิดความภาคภูมิใจ หวังเห็นสมบัติทางวัฒนธรรมของตน และพร้อมที่จะช่วยกันสืบสานเทศกาลงานประเพณีอันดีงามให้คงอยู่ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์งานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ

การบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้บทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนาฏกรรมที่ได้กล่าวถึง ฟ้อนอีสานเกิดจากการที่คนอีสานหรือกลุ่มคนอีสาน ต้องการแสดงกิริยาอาการแสดงความรู้สึกภายในออกมาเป็นท่าทางด้วย การเคลื่อนไหว ขยับแขน มือ และเท้า ไปตามอิสระตาม ความรู้สึกในขณะนั้น ทั้งนี้อาจเพื่อความบันเทิง หรือรักษาโรคภัยไข้เจ็บหรือกิจเฉพาะของแต่ละกลุ่มรูปแบบในการฟ้อนนาฏกรรม อีสานมีทั้งฟ้อนแท้และฟ้อนอยู่กับที่ (พิรพงศ์ เสนไสย, 2552, น.134) ผู้วิจัยได้บทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนาฏกรรมที่ได้ กล่าวถึง การเน้นพลังเป็นศิลปะในการเรียกร้องความสนใจจากคนดู และการเน้นพลังเป็นวิธีการจำแนกให้เห็นรูปลักษณะของการ ฟ้อนรำอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องของจังหวะ การที่ผู้แสดงเน้นด้วยจังหวะที่สม่ำเสมอทำให้เกิดความรู้สึกสมดุล คงที่ และหนัก

แน่นในเรื่องกระบวนการทำพ็อน นาฏกรรมอีสานมีทั้งที่เป็นแบบแผน ซึ่งได้พื้นฐานของทำพ็อนมาจากทำพ็อนแม่บทอีสานซึ่งเป็นแม่ท่าหลักของการพ็อนอีสาน (สุพล วิรุฬห์รักษ์, 2547, น.135) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแต่งกายของชาวอีสานที่ได้กล่าวถึง การแต่งกายของชาวอีสานเป็นเอกลักษณ์ประจำภาคผลิตเองใช้เอง ปัจจุบันมีการพัฒนาฝีมือมากขึ้นคนอีสานโบราณจะใช้ผ้าและเครื่องประดับที่ทำขึ้นเองในท้องถิ่น และใช้เครื่องประดับที่ตกแต่งเรือนกายตามฐานะของตนและได้พัฒนาภูมิปัญญาต่าง ๆ จนกลายเป็นมรดกของชุมชนที่สามารถสร้างรายได้และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ภายใต้ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมทั้งดงาม (ประชิด สฤณพัฒน์ และคณะ, 2548, น.116) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคุณค่าและมูลค่าที่ได้กล่าวถึง แนวคิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรมชุมชนเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชนเพื่อเสริมความมีเสถียรภาพของเศรษฐกิจการสร้างคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรมให้เป็นทุน เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น (อภิชัย พันธเสน, 2544, น.98-102) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ได้กล่าวถึง การใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งานการใช้ทรัพยากรทางปัญญา และการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ผนวกเข้ากับหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตความเป็นไทย เพื่อเพิ่มมูลค่า คุณค่าแก่สินค้าและบริการให้มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์สำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์แนวทางเครือข่ายวิสาหกิจพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการ และบุคลากรในการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (ขวัญมล ดอนขวา, 2559, น. 109)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง คือ 1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) และผู้ที่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการแสดงชาติพันธุ์สี่เผ่าไทย จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนผู้เข้าร่วมงาน จำนวน 20 คน และนักเรียน นักศึกษา จำนวน 10 คน

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) อีกทั้ง ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ กลั่นกรอง จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างข้อคำถาม และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระสำคัญ ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลอง (Try Out) สัมภาษณ์กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง ข้อแก้ไข ข้อเสนอแนะให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ 1) การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้นำ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและข้อมูลจากภาคสนามโดยแยกตามความมุ่งหมายของ 2) การวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจากข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การสนทนา มาทำการวิเคราะห์ และ 3) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยวิธีวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ: อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ

ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ โดยผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ คือ ความเป็นมาของงานปีใหม่สี่เผ่าไทย เป็นงานเทศกาลประจำปีของจังหวัดศรีสะเกษที่ร่วมกับเหล่ากาชาดจังหวัดศรีสะเกษ เป็นผู้รับผิดชอบการจัดงาน จะจัดขึ้นในช่วงปลายเดือนธันวาคมถึงต้นเดือนมกราคมของทุกปี โดยมีชื่อเดิมว่างานปีใหม่และกาชาดศรีสะเกษ จัดขึ้นโดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 เป็นต้นมา รวม 10 วัน 10 คืน ต่อมาเปลี่ยนชื่อว่างานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ปัจจุบันใช้พื้นที่การจัดงาน ณ บริเวณศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งงานกาชาดเป็นงานสาธารณกุศลเพื่อหารายได้ไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบปัญหาจากสาธารณภัยต่าง ๆ อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในงานเทศกาลปีใหม่ไปพร้อม ๆ กันด้วย งานปีใหม่สี่เผ่าไทย ช่วยให้ด้านมิติความสัมพันธ์กับพื้นที่และค่านิยมของชุมชนในการส่งต่อความรู้เกี่ยวกับนาฏกรรมของชุมชนให้มีการสืบทอดเพื่อใช้แสดงออกถึงตัวตนของชาติพันธุ์ หรือริเริ่มนำสิ่งที่มีในพื้นที่มาทำให้เกิดประโยชน์ และนำเสนอการพัฒนานาฏกรรมชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกัน จนเกิดการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นคณะแสดงเพื่อรับจ้างออกงานแสดงหรือในบางชุมชนจะรวมตัวกันเฉพาะกิจเพื่อแสดงในโอกาสสำคัญและบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในประกอบพิธีกรรมเพื่อบำบัดโรคภัย ตามความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งในปัจจุบันยังเกิดปรากฏการณ์การรวมกลุ่มของชาติพันธุ์เขมร ลาว ส่วย เยอ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมโดยมีบทบาทในการนำเสนออัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ให้นักท่องเที่ยวที่มาในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยได้สัมผัสวิถีชีวิตในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากพิธีกรรม ความศรัทธา และการละเล่น

1.2 อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์งานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ จะเห็นองค์ประกอบที่สำคัญคือ นาฏกรรมของแต่ละชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากความสวยงามของกระบวนการท่ารำ ดนตรี และเครื่องแต่งกายจะพบอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ที่ส่งผ่านการแสดงนาฏกรรมออกมาอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์ตามคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์และความหมายของภาพแทนของชาติพันธุ์แต่ละเผ่าอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะกระบวนการท่ารำที่ถูกสร้างขึ้นเคลื่อนไหวประกอบกับดนตรี ซึ่งข้อค้นพบจะทำให้เห็นว่าลักษณะเฉพาะของกระบวนการท่ารำที่สะท้อนตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 เผ่า ได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์นาฏกรรมชาติพันธุ์ผ่านองค์ประกอบที่มีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด กลุ่มชาติพันธุ์ละ 1 ชุด คือ รำตริด, ฟ้อนกลองตุ้ม, รำนางอ, เซิ้งสะโน ประกอบด้วย

1) กระบวนท่ารำนาฏกรรมชาติพันธุ์ในนาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ได้ถูกประกอบสร้างขึ้นจากอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ได้อย่างชัดเจนในเรื่องของความเป็นธรรมชาติที่ยังไม่ถูกปรุงแต่งตามยุคสมัยศิลปวิทยาการความเป็นแบบนาฏกรรมชาติพันธุ์ดั้งเดิมนั้นสามารถสื่อสารผ่านเคลื่อนไหวร่างกายอย่างค่อนข้างอิสระและยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยความรักสนุกสนานตามแบบชาติพันธุ์แต่ละกลุ่ม อีกทั้งยังแฝงนัยแห่งความเชื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันท่ารำ การเคลื่อนไหวก็ยังมีลักษณะเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์นั้นด้วย 1.1) นาฏกรรมชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ในเรื่องกระบวนการท่ารำพบว่า เป็นกระบวนการท่ารำที่มีความเรียบง่าย ท่ารำไม่มีความไม่มีความละเอียดอ่อนซ้ออย่างกระบวนการท่ารำแบบราชสำนัก กระบวนท่ารำจึงมีท่วงท่าจำแนกเป็น (1) ท่ารำเป็นท่าตายการเปลี่ยนท่าจากท่าหนึ่งไปยังอีกท่าหนึ่งไม่มีความซับซ้อนที่แตกต่างไปจากการเชื่อมท่าตามหลักของการรำแบบราชสำนัก ดังตัวอย่างกระบวนการท่ารำชุดฟ้อนกลองตุ้ม นาฏกรรมชาติพันธุ์ลาว (2) ท่ารำเป็นชุดจะเป็นท่ารำด้วยการนำท่ารำที่เป็นท่าหลักแล้วร้อยต่อกันโดยใน 1 ท่ารำ จะมีท่าย่อยที่นำมาเชื่อมต่อกัน 1-2 ท่า

เป็นกระบวนการทำรำที่เคลื่อนไหวอยู่ภายใต้ 1 จังหวะใหญ่ มักใช้ท่วงท่าในการรำเป็นชุดในจังหวะเพลงช้า ดังตัวอย่างกระบวนการทำรำชุด เชื้อสะโน นาฏกรรมชาติพันธุ์เยอ (3) ทำรำใช้อุปกรณ์ประกอบที่มีอย่างหนึ่งถืออุปกรณ์ไว้มีอีกข้างจะใช้จับ ตั้งวง ตั้งตัวอย่างการแสดงชุด รำนางอ นาฏกรรมชาติพันธุ์ส่วย และยังพบอีกว่าการใช้อุปกรณ์ประกอบนาฏกรรมชาติพันธุ์ลาวจะสวมเล็บยาวทั้งสองข้างเพื่อใช้ในการทำรำชุด ฟ้อนกลองตุ้ม เช่น การตั้งวง การจับ (4) การเคลื่อนไหวร่างกายมีความสำคัญเป็นอย่างมากในกระบวนการทำรำเพราะเป็นภาษาของร่างกายที่แสดงออกสื่อความหมาย ความรู้สึก และยังสามารถบอกความต้องการของบุคคลได้อีกด้วย อีกทั้งยังสามารถดึงดูดสายตาผู้ชม (5) ลีลาในกระบวนการทำรำนาฏกรรมชาติพันธุ์เป็นแบบพื้นถิ่นดั้งเดิมที่มีความเป็นธรรมชาติเคลื่อนไหวร่างกายไปอย่างอิสระ ไม่ได้ถูกบังคับด้วยกฎเกณฑ์หรือมีแบบแผนที่เป็นตัวกำหนด ความอิสระในการจัดระเบียบร่างกายไม่มีการปรุงแต่งเป็นเสน่ห์ของนาฏกรรมชาติพันธุ์ด้วยจิตทางร่างกาย จิตทางอารมณ์ จิตทางสีหน้า ที่แสดงออกโดยชื่อ (6) รูปแบบการแสดง ซึ่งรูปแบบที่เห็นได้อย่างชัดเจนในนาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ได้แก่ (6.1) รูปแบบรำขบวนแห่ (6.2) รูปแบบรำแถววงกลม (6.3) รูปแบบรำอยู่กับที่ (6.4) รูปแบบการรำแบบหญิงล้วน (6.5) รูปแบบการรำแบบชายล้วน (6.6) รูปแบบการรำคู่ชายหญิง

2) อัตลักษณ์ดนตรี ดนตรีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของนาฏกรรมชาติพันธุ์ เป็นตัวกำหนดจังหวะการเคลื่อนไหวร่างกายแล้วยังสามารถเล่าอารมณ์ในการแสดงนาฏกรรมได้อีกด้วย กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ลาว ส่วย เยอ ใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานร่วมกับเครื่องดนตรีพื้นถิ่นประกอบเข้ากันมีส่วนที่เป็นขบจนจารีตตามแบบชาติพันธุ์เข้าไปมีส่วนสำคัญ เป็นความบันเทิงที่เกิดจากภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิต เช่น สะโน เครื่องดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์เยอที่ทำจากเขาสัตว์ให้เสียงดังกังวานคล้ายเสียงของสังข์ ในบางพื้นที่จึงเรียกว่า ซังโน หรือ สังข์โน ใช้ในการประกอบพิธีกรรมบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

3) อัตลักษณ์การแต่งกาย เครื่องแต่งกายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการแสดงนาฏกรรมทุกชนิด นอกจากความสวยงามแล้วนั้นยังสามารถเป็นตัวบ่งชี้ถึงชาติพันธุ์นั้น ๆ ได้อีกด้วย อีกทั้งยังบ่งบอกถึงสถานะภาพ อายุ บทบาทของผู้แสดงได้อีกด้วย นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษจึงเห็นได้อย่างเด่นชัดในเรื่องของอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ผ่านการแต่งกาย ที่มีความสวยงามตามขนบของชาติพันธุ์ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มกนิยมนุ่งผ้าไหมด้วยสีธรรมชาติ ด้วยเทคนิคที่ต้องใช้ความสามารถของช่างทอเป็นอย่างมาก และยังมีเลือกใช้ผ้าหลายประเภท ผ้าซิ่นมัดหมี่ ผ้าฝ้ายโทะ ผ้าสไบขัด ผ้าลายลูกแก้ว ผ้าพื้น นิยมทอใช้ด้วยสี แดง ดำ เหลือง เขียว ขาว กรมท่า ม่วง ความงดงามตามแบบท้องถิ่นยังมีอยู่มากในเครื่องแต่งกายตามอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

2. การศึกษาอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์งานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ

ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์งานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์จากนาฏกรรมชาติพันธุ์สี่เผ่าไทย คือ นาฏกรรมชาติพันธุ์สี่เผ่าไทยถูกดัดแปลงไปตามบริบทของเวลาและพื้นที่ แต่กลุ่มชาติพันธุ์สี่เผ่าไทยยังสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการยอมรับเงื่อนไขของการอยู่รอดในความเปลี่ยนแปลง โดยร่วมกับการยอมรับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งการนำเสนอความเป็นชาติพันธุ์สี่เผ่าไทย ผ่านการแสดงนาฏกรรม ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษนั้น ด้วยวิธีการให้คุณค่าและมูลค่ากับนาฏกรรมชาติพันธุ์จากเจ้าของวัฒนธรรมเองให้ได้มองเห็นคุณค่าของนาฏกรรมชาติพันธุ์ที่มีความเสมอภาคไม่แตกต่างหรือยิ่งย่อนไปจากศิลปะอื่น ๆ แต่อย่าใด เพื่อความชัดเจนของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แยกประเด็นคุณค่ามูลค่าออกจากกัน เพื่อให้เห็นความชัดเจนประกอบด้วย

1) ด้านคุณค่า ในการประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างคุณค่าให้กับนาฏกรรมชาติพันธุ์ จากการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ในการแสดงนาฏกรรมจะนำมาซึ่งประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญ และความรู้ที่เกี่ยวข้อง

กับนาฏกรรมชาติพันธุ์ นำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องการดูแลรักษาที่ช่วยเกื้อหนุนให้นาฏกรรมชาติพันธุ์ในชุมชนยังคงอยู่ เพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้องค์ความรู้และทักษะที่เกิดเป็นภูมิปัญญาที่สะสมมาจนสามารถนำมาสร้างรายได้ตามต้องการ โดยมีการดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ

2) การเป็นแบบของการประดิษฐ์ชุดการแสดงอื่น ๆ คือ การนำอัตลักษณ์กระบวนการทำรำ การแสดงชุด รำตรัด ฟ้อน กลองตุ้ม รำนางอ และเซิ้งสะโน ถูกนำไปต่อยอดเพื่อให้เห็นทุนทางวัฒนธรรมด้านการประยุกต์ใช้ที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการสร้างคุณค่าจากทุนวัฒนธรรมเดิมสู่การเป็นต้นแบบทำเราให้กับชุดการแสดงอื่น ๆ ของจังหวัด ศรีสะเกษ อีกทั้งยังเกิดประโยชน์ต่อ ชุมชน สถานศึกษา ที่สามารถนำไปออกแสดงเพื่อต่อยอดอีกต่อไป การนำเข้าสู่ระบบการศึกษา คือ ถูกนำไปต่อยอดในด้านของการศึกษาเพื่อให้เห็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของจังหวัดศรีสะเกษที่เกิดความภาคภูมิใจ โดยกำหนดให้สถานศึกษาจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น (หลักสูตรสถานศึกษา) เพื่อเป็นการสืบสานและบ่มเพาะ และให้มีการเผยแพร่ให้เห็นคุณค่าถึงวิถีชีวิตของชาติพันธุ์

2.2 ด้านมูลค่าในการประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าให้กับนาฏกรรมชาติพันธุ์ เป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าให้กับนาฏกรรม เพื่อเป็นการเพิ่มผลตอบแทนและการเพิ่มรายได้ให้กับผู้แสดง โดยใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมนำมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยมีการดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ

1) การเผยแพร่การแสดง ที่ก่อให้เกิดรายได้ คือ ถูกนำไปต่อยอดในรูปแบบของการแสดงเพื่อให้เห็นทุนทางวัฒนธรรมด้านการประยุกต์ใช้ที่แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าจากทุนวัฒนธรรม โดยชุมชนร่วมกลุ่มเพื่อรับงานแสดง ก่อให้เกิดรายได้

2) การปรับปรุงประยุกต์ใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำเครื่องดนตรีไปสู่การบรรเลงร่วมกับดนตรีสมัยใหม่ ซึ่งทั้งแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับนาฏกรรมชาติพันธุ์นั้น เป็นการใช้ทุนวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่มาพัฒนาพร้อมกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สามารถนำเสนอความเป็นชาติพันธุ์สู่สายตาชาวไทย ผ่านการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ให้คงอยู่และสร้างรายได้

2.2 การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากอุปกรณ์ประกอบการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ คือ องค์ประกอบที่ถูกนำไปต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อจัดจำหน่ายเป็นของที่ระลึกหรือเป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว นำมาซึ่งการสร้างสรรคทุนทางวัฒนธรรม ที่นำมาเป็นหลักของการพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชน สามารถทำให้เกิดคุณค่าและมูลค่าซึ่งได้รับการสนับสนุนความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งชาวบ้านในท้องถิ่นเอง ในการพัฒนาอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์สู่บริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการแปรรูปสินค้าจากอุปกรณ์ประกอบการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ ผู้วิจัยแยกออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์กระบวนการทำรำ สิ่งสำคัญที่ทำให้นาฏกรรมชาติพันธุ์สืบทอดมาได้อย่างอยู่ การปรับตัวเข้ากับเพลงแนวสมัยใหม่อยู่เสมอ ผ่านฝีมือของคนรุ่นต่อรุ่นในพื้นที่อีสานเอง อัตลักษณ์กระบวนการทำรำของชุดการแสดง 4 ชุด ถูกนำมาเป็นต้นแบบของการประดิษฐ์ทำเต้นประกอบเพลงลูกทุ่งหมอลำ จึงทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของนาฏกรรมชาติพันธุ์นี้เคลื่อนตัวไปพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์วิถีเก่าสอดประสานควบคู่กันไป โดยอาศัยกระแสความนิยมเพื่อให้เกิดการสืบสานเชื่อมโยงเอาภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ามาประยุกต์เข้ากับวัฒนธรรมสมัยใหม่ได้ต่อไป ซึ่งเป็นการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมเดิมให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน

2) การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์เครื่องดนตรี อัตลักษณ์เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเชื่อความลึกลับเหนือธรรมชาติ นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้า ที่สานต่อผลผลิตทางปัญญาให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เครื่องดนตรีชาติพันธุ์ที่ถูกพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ อย่างเช่น ไม้กระซ้นจำลอง เครื่องดนตรีสะโน สร้อยสะโนจิว เป็นต้น ดังนั้นอัตลักษณ์เครื่องดนตรีที่ถูกนำมาพัฒนาสู่งานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ให้กับชุมชน

3) การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์เครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกาย เป็นจุดการนำเสนอถึงอัตลักษณ์การแต่งกายประจำชาติพันธุ์เขมร ลาว ส่วย เยอ ที่มีความสวยงามด้วยผ้าทอพื้นถิ่น พบว่า จังหวัดศรีสะเกษมีนโยบายด้านการสร้างรายได้ให้กับประชาชน ที่ส่งผลต่อชุมชนผู้ผลิตในพื้นที่ในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้นสามารถทอผ้าเพื่อออกจำหน่ายและตัดเย็บชุดเครื่องแต่งกายตามแบบชาติพันธุ์ส่วยไทยศรีสะเกษ ตลอดจนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ส่งผลให้สามารถเกิดการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอยู่ตลอด

การออกแบบชุดแต่งกายจากองค์ประกอบของนาฏกรรมชาติพันธุ์ โดยนำอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายที่สะท้อนถึงความชาติพันธุ์ที่เป็นตัวอย่างของการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม การผสมความรู้ทางด้านสิ่งทอและการออกแบบ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์และสร้างความสำเร็จในตลาด ด้วยการนำอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายในการแสดงชุดต่าง ๆ ที่แสดงถึงการนำภูมิปัญญาของพื้นถิ่นมาผสมผสานกับการออกแบบสมัยใหม่ พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยและมีสไตล์ มีการพัฒนาสินค้าให้หลากหลายช่วยเพิ่มโอกาสในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่หลากหลาย ตลอดจน จากการส่งเสริมให้ได้รับการสนับสนุนและได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งชาวบ้านในท้องถิ่นเองด้วยที่เป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนา เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาต่อยอดสิ่งที่มีในพื้นที่ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ด้วยกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมออกไปยังชุมชน เพื่อออกจำหน่ายอุปกรณ์ประกอบการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ โดยมีเป้าหมายส่งเสริม การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ และการสร้างโอกาส โดยการนำผลิตภัณฑ์จากอุปกรณ์ประกอบการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์มาสร้างรายได้ให้ชาวบ้าน พบว่า มีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อแปรรูป ด้วยการพัฒนาต่อยอดทำให้เกิดการจ้างงานเกิดเป็นรายได้ให้กับชุมชน เศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงเป็นส่วนที่สำคัญในด้านการเพิ่มโอกาสและทางเลือกให้กับการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์จากอุปกรณ์ประกอบนาฏกรรมชาติพันธุ์ให้เป็นสินค้าของชุมชน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปีใหม่ส่วยไทยศรีสะเกษ: อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่ส่วยไทยศรีสะเกษ พบว่า จากการศึกษา นาฏกรรมทั้ง 4 ชาติพันธุ์ ซึ่งนาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่ส่วยไทยศรีสะเกษทุกชุดการแสดงต้องการสื่อให้เห็นถึงความเชื่อ ค่านิยม ศาสนาและการดำเนินชีวิตตามรูปแบบที่ต่างกันไปตามชาติพันธุ์ ที่มีความแตกต่างสามารถก่อให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเอง และวัฒนธรรมจึงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ให้กับสังคม โดยผ่านงานประเพณีตามถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของชาติพันธุ์ซึ่งที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในความแตกต่างทางชาติพันธุ์ คือ อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นนาฏกรรมที่ถูกส่งต่อและต่อยอดจากอดีต ที่ยังคงประเพณีวัฒนธรรมที่มีรูปแบบเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้อย่างสวยงามอนุรักษ์สืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ การวิเคราะห์นาฏกรรมชาติพันธุ์จะเห็นถึงอัตลักษณ์ทางด้านกระบวนการทำรำและดนตรี ตลอดจนรูปแบบการแต่งกายที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่งต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน สามารถมองเห็นถึงภูมิปัญญาในวิถีชีวิต เช่น การนุ่งห่ม การถักทอ การประดิษฐ์ และที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของดนตรีและการละเล่น

2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์งานปีใหม่ส่วยไทยศรีสะเกษ พบว่า จากการศึกษาทำให้เห็นถึงการดำรงอยู่ได้ของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยการยอมรับเงื่อนไขของการอยู่รอดในความเปลี่ยนแปลง โดยการยอมรับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการให้คุณค่าและมูลค่าในนาฏกรรมชาติพันธุ์สู่การนำเสนอสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการ

ใช้แนวทางสร้างสรรค์นาฏกรรมให้มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะสู่การนำเสนอสินค้าชุมชน ซึ่งนาฏกรรมชาติพันธุ์เป็นทุนทางวัฒนธรรมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นสะท้อนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษได้เด่นชัด สามารถเป็นการผลักดันที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาต่อยอดสิ่งที่มีในพื้นที่ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ด้วยกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมออกไปยังชุมชนด้วยการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อแปรรูป ด้วยการพัฒนาต่อยอดทำให้เกิดการจ้างงานเกิดเป็นรายได้ให้กับชุมชน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ: อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ งานปีใหม่สี่เผ่าไทย เป็นการส่งต่อความรู้เกี่ยวกับนาฏกรรมของชุมชนให้มีการสืบทอดเพื่อใช้แสดงออกถึงตัวตนของชาติพันธุ์ หรือริเริ่มนำสิ่งที่มีความหมายในพื้นถิ่นทำให้เกิดประโยชน์ และนำเสนอการพัฒนานาฏกรรมชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกัน โดยเฉพาะกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมสี่เผ่าไทยศรีสะเกษของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นการบอกเล่าวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 ชนเผ่า ผ่านการแสดงนาฏกรรมด้วยเครื่องแต่งกายชุดประจำชาติพันธุ์ ประกอบเข้ากับอุปกรณ์ประกอบการแสดงจากสิ่งที่มีในท้องถิ่น ดนตรีและภาษา ที่เกิดขึ้นจากพิธีกรรม ความศรัทธา และการละเล่น สอดคล้องกับภูริตา เรื่องจริยศ (2561) ที่กล่าวว่า นาฏกรรมมีรากฐานมาจากความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา วิถีชีวิต ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของบุคคล นาฏกรรม ยังถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสะท้อนความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น อัตลักษณ์กระบวนท่ารำพบว่า กระบวนท่ารำนาฏกรรมชาติพันธุ์ในนาฏกรรมชาติพันธุ์ในงานปีใหม่สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ได้ถูกประกอบสร้างขึ้นจากอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ได้อย่างชัดเจนในเครื่องของความเป็นธรรมชาติที่ยังไม่ถูกปรุงแต่งตามยุคสมัยศิลปวิทยาการ ความเป็นแบบนาฏกรรมชาติพันธุ์ดั้งเดิมนั้นสามารถสื่อสารผ่านเคลื่อนไหวร่างกายอย่างค่อนข้างอิสระและยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยความรักสนุกสนานตามแบบชาติพันธุ์แต่ละกลุ่ม สอดคล้องกับพิรพงค์ เสนไสย (2552, น.134) ฟ้อนอีสานเกิดจากการที่คนอีสานหรือกลุ่มคนอีสานต้องการแสดงกิริยาอาการ แสดงความรู้สึกภายใน ออกมาเป็นท่าทางด้วย การเคลื่อนไหว ขยับแขน มือ และเท้า ไปตามอิสระตามความรู้สึกในขณะนั้น ทั้งนี้อาจเพื่อความบันเทิง หรือรักษาโรคภัยไข้เจ็บ กระบวนท่ารำถึงแม้จะปล่อยไปตามธรรมชาติ แต่ก็มิใช่พลังในการย้าเท้า แกว่งสะโพก และการใช้ลำตัวตามจังหวะดนตรีที่สามารถสร้างความสนุกสนานได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับสุพล วิรุฬห์รักษ์ (2547, น.135) ที่กล่าวถึง การเน้นพลังเป็นศิลปะในการเรียกร้องความสนใจจากคนดู และการเน้นพลังเป็นวิธีการจำแนกให้เห็นรูปลักษณะของการฟ้อนรำอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องของจังหวะ การที่ผู้แสดงเน้นด้วยจังหวะที่สม่ำเสมอทำให้เกิดความรู้สึกสมดุล คงที่ และหนักแน่น ในเรื่องกระบวนท่าฟ้อน และอัตลักษณ์ดนตรี พบว่า ทำนองหรือลายของนาฏกรรมชาติพันธุ์เป็นลายหลักโบราณที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของชุดการแสดง ซึ่งยังคงให้เห็นถึงความไพเราะและอารมณ์เพลงที่ถ่ายทอดและสามารถสะท้อนให้เห็นภาพของพิธีกรรมได้อย่างเด่นชัด อาทิ ลายเซิ้งจังหวะช้า ลายเซิ้งจังหวะเร็ว ลายสะเอง ลายเถินผีฟ้า ลายมโหรีแห่ สอดคล้องกับเจริญชัย ชนไพโรจน์ (2526, น.112) ที่กล่าวถึง ทำนองที่เป็นหัวใจของเพลงเป็นทำนองหรือลายสั้น ๆ แต่เป็นทำนองจำเพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละเพลงหรือแต่ละลาย นอกจากทำนองแล้วจังหวะก็เป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของดนตรีพื้นบ้านอีสาน เป็นความบังเอิญที่เกิดจากภูมิปัญญา สอดคล้องกับอิศราพร วิจิตร (2559 น.94) ที่กล่าวถึงอัตลักษณ์เป็นคุณสมบัติเฉพาะของตนหรือสิ่งที่ทำให้โดดเด่นขึ้นมาหรือแตกต่างจากสิ่งอื่น อัตลักษณ์การแต่งกาย พบว่า รูปแบบในการแต่งกายนาฏกรรมชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ของการแต่งกายแบบอีสาน ซึ่งมีการห่มผ้าสไบ การเคียนอกด้วยผ้าสไบ มีการเลือกใช้ผ้าหลายประเภท ผ้าซิ่นมัดหมี่ ผ้าฝ้ายทอเร ผ้าสไบขิด ผ้าลายลูกแก้ว ผ้าพื้น นิยมทอใช้ด้วยสี แดง ดำ เหลือง เขียว ขาว กรมท่า ม่วง

การใช้สีความงามตามแบบท้องถิ่นยังมีในเครื่องแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ผู้หญิงต้องเรียนรู้วัฒนธรรมการทอผ้าทุกคน สอดคล้องกับถวัลย์ มาศจรัส (2547, น.142) ที่กล่าวถึงการทอผ้าเป็นภูมิปัญญาของชาวอีสานที่เกิดจากทรัพยากรบุคคลที่ต้องแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ และสวดลายต่าง ๆ ของสไบและผ้าซิ่น เครื่องแต่งกายในนาฏกรรมอีสานยังแสดงให้เห็นการสร้างสรรค์ในการถักทอ และเลือกใช้ผ้าในการฟ้อนอีสาน ซึ่งอัตลักษณ์การแต่งกายในนาฏกรรมอีสานจึงสะท้อนวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชาวอีสานที่สืบทอดมาถึงปัจจุบันได้อย่างเด่นชัดอีกด้วย

2. อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ งานปีใหม่ของเผ่าไทยศรีสะเกษ การประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าให้กับนาฏกรรมชาติพันธุ์ เป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าให้กับนาฏกรรม เพื่อเป็นการเพิ่มผลตอบแทนและการเพิ่มรายได้ให้กับผู้แสดง โดยใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมนำมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างเช่นการเผยแพร่การแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดรายได้ ถูกนำไปต่อยอดในรูปแบบของการแสดงเพื่อให้เห็นทุนทางวัฒนธรรมด้านการประยุกต์ใช้ที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าจากทุนวัฒนธรรม โดยชุมชนร่วมกลุ่มเพื่อรับงานแสดงก่อให้เกิดรายได้และการปรับประยุกต์ใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำเครื่องดนตรีพื้นถิ่นไปสู่การบรรเลงร่วมกับดนตรีสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับพวงแก้ว พรพิพัฒน์ (2553 น.47) ที่กล่าวถึง แนวคิดใหม่ในการสร้างรายได้จากการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ ๆ ผ่านการค้าและลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญานบนพื้นฐานขององค์ความรู้และการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากอุปกรณ์ประกอบการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ องค์ประกอบที่ถูกนำไปต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อจัดจำหน่ายเป็นของที่ระลึกหรือเป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว นำมาซึ่งการสร้างสรรคทุนทางวัฒนธรรม ที่นำมาเป็นหลักของการพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชน

การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์กระบวนการทำรำ สิ่งสำคัญที่ทำให้นาฏกรรมชาติพันธุ์สืบทอดไทยยังอยู่ได้ คือการปรับตัวเข้ากับเพลงแนวสมัยใหม่อยู่เสมอ อัตลักษณ์กระบวนการทำรำของชุดการแสดง 4 ชุด ถูกนำมาเป็นต้นแบบของการประดิษฐ์ท่าเต้น ประกอบเพลงลูกทุ่งหมอลำ จึงทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของนาฏกรรมชาติพันธุ์นี้เคลื่อนตัวไปพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์วิถีเก่าสอดประสานควบคู่กันไป โดยอาศัยกระแสความนิยมเพื่อให้เกิดการสืบสานเชื่อมโยงเอาภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ามาประยุกต์เข้ากับวัฒนธรรมสมัยใหม่ได้ต่อไป ซึ่งเป็นการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในด้านการสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมเดิมให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับดวงจันทร์ นาชัยสินธุ์ (2557) ที่กล่าวถึง เศรษฐกิจสร้างสรรค์หมายถึง การบริหารจัดการทุน กระบวนการในการนำทุนทางวัฒนธรรมซึ่ง มีคุณค่าและอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเดิมที่มี อยู่นำมาทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีความต่าง ด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล เครื่องดนตรีชาติพันธุ์ที่ถูกพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อย่างเช่น กรรขันธ์ สะโน เป็นอัตลักษณ์เครื่องที่ถูกนำมาพัฒนาสู่งานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ให้กับชุมชนซึ่งสอดคล้องกับอภิชัย พันธเสน (2544, น.28) ที่กล่าวถึง แนวคิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรมชุมชนเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชนเพื่อเสริมความมีเสถียรภาพของเศรษฐกิจการสร้างคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรมให้เป็น “ทุน” เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์เครื่องแต่งกาย การผสมผสานความรู้ทางด้านสิ่งทอและการออกแบบ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์และสร้างความสำเร็จในตลาด ด้วยการนำอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายในการแสดงชุดต่าง ๆ ที่แสดงถึงการนำภูมิปัญญาของพื้นถิ่นมาผสมผสานกับการออกแบบสมัยใหม่ พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทั้งสบายและมีสไตล์ มีการพัฒนาสินค้าให้หลากหลายช่วยเพิ่มโอกาสในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่หลากหลาย สอดคล้องกับขวัญมล ดอนขวา (2559, น.229) ที่กล่าวถึง การใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งาน การใช้ทรัพย์สินทางปัญญาและการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ ผสมผสานเข้ากับหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตความเป็นไทย เพื่อเพิ่มคุณค่าเช่น มูลค่า คุณค่าแก่นสินค้า และบริการให้มีความ

โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์สำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์แนวทางเครือข่ายวิสาหกิจพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการ และบุคลากรในการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

1. นาฏกรรมเป็นวัฒนธรรมอยู่ในชาติพันธุ์ จะแสดงออกเมื่อต้องการให้บุคคลในสังคมอื่นเข้าใจและรับรู้ความเป็นชาติพันธุ์ เพื่อบ่งบอกลักษณะความเป็นตัวตน ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ การแสดงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชน
2. การเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของสินค้าชุมชน ที่เกิดจากนาฏกรรมชาติพันธุ์เป็นตัวนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชน จากการใช้พื้นที่งานปีใหม่ที่เผยแพร่ให้ส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมเหล่านั้นมาจัดจำหน่ายสร้างรายได้ในเชิงเศรษฐกิจ
3. ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในงานปีใหม่ที่เผยแพร่ ทำให้เกิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อการผลิตสินค้าชุมชน การจ้างงาน และเข้าร่วมของคนในชุมชนโดยส่งเสริมความรู้สึการเป็นเจ้าของผลิตสินค้าชุมชนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ประวัติความเป็นมาของงานปีใหม่ที่เผยแพร่ จังหวัดศรีสะเกษ มีคุณค่าต่อการศึกษาด้านประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ ศิลปะ ดนตรี และประวัติศาสตร์ จึงควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลไว้ และนำไปต่อยอดในการสร้างสรรค์งานการแสดงนาฏศิลป์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปตามยุคตามสมัย

1.2 แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในงานปีใหม่ที่เผยแพร่ในการนำเสนออัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์จังหวัดศรีสะเกษ สามารถเป็นต้นแบบทางด้านแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้ตรงตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ปีใหม่ที่เผยแพร่ศรีสะเกษ: อัตลักษณ์นาฏกรรมชาติพันธุ์ในบริบทเศรษฐกิจ มีนาฏกรรมที่เกิดขึ้นจากเชื่อความศรัทธาในเรื่องพิธีกรรมและการละเล่นในท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ จึงควรมีการศึกษาเก็บบันทึกข้อมูลประวัติความเป็นมา และพัฒนาการการแสดงนาฏกรรมชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษเอาไว้ เพื่อให้เห็นถึงคุณค่า และมรดกทางภูมิปัญญาที่ควรค่าแก่การรักษา

2.2 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวความคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรมจากการสั่งสมความรู้ทางสังคมที่มีรากฐานทางทรัพยากร ภูมิปัญญา และประวัติศาสตร์ ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญกมล ดอนขวา. (2559). แบบจำลองเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์มีผลต่อยุทธศาสตร์ ระยะยาวการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เจริญชัย ขนโพธิ์. (2526). ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านอีสาน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ดวงจันทร์ นาชัยสินธุ์. (2557). การพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นเมืองด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ณ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2547). นวัตกรรมการศึกษาชุด แบบฝึก-แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการจัดทำผลงานวิชาการอาจารย์ 3 และบุคลากรทางการศึกษา. (ครูชำนาญการครูเชี่ยวชาญและเชี่ยวชาญพิเศษ). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- พวงแก้ว พรพิพัฒน์. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์: พลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 47(4), 6-12.

พีรพงศ์ แสนไสย. (2553). *นาฏกรรมร่วมสมัย*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภูริตา เรืองจิรายศ. (2561). *แนวคิดการสร้างสรรค์ระดับจากข้อมูลศิลปกรรมขอมโบราณ*. ภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะ
มัณฑนศิลป์ นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิสราพร วิจิตร. (2559). *การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นบุรีรัมย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : มหาลัทธิธรรมศาสตร์.

อภิชัย พันธเสน. (2544). *การวิเคราะห์อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง*.

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.